

I februari förra året misshandlades fem hbtq-aktivister brutalt i Armeniens huvudstad Jerevan. När en av dem sökte vård dagen efter hänades och förödmjukades hen av sjukhuspersonalen. 2014 publicerade den regeringsvänliga nyhetssajten Irvanuc en artikel med länkar till över 60 profiler på Facebook. I en slags hetsjakt uppgavs att de var homosexuella. Något efterspel blev det inte och Armeniens president gav senare tidningens ägare en medalj för att fira tidningens framgångar.

Dessa händelser är bara några i raden av kontinuerliga övergrepp på Armeniens hbtq-befolkning. 2013 brändes Jerevans enda gayklubb ner. En riksdagsledamot kommenterade dådet med orden »helt rätt och motiverat«. Chefen för ett av presidentens rådgivande organ startade en Facebookgrupp till stöd för förövrarna.

– Enligt en undersökning vi gjorde 2016 vill över 90 procent av armenierna att homosexualitet ska förbjudas. Men det är ett relativt litet problem jämfört med att vår homofobiska regering sprider hbtq-fientlig propaganda för att hjärtvätta befolkningen, säger Mamikon Hovsepnyan, ordförande för hbtq-organisationen Pink Armenia.

Organisationen håller till i en anonym byggnad som skyddas av ett rejält järnstaket och en grind så tung att det krävs två för att öppna den. Bara ett av

rummen har fönster och det är där som de flesta anställda tränger ihop sig.

– Hbtq-personer diskrimineras överallt, på arbets- och bostadsmarknaden och förlöjligas dagligen i media. Vi kallas till och med för turkar, vilket tydligt avspeglar hatet mot oss då Turkiet är armeniernas ärkefiende sedan folkmordet 1915, säger Mamikon.

Så här illa har dock inte alltid varit. Efter att Armenien blev självständigt vid Sovjetunionens fall 1991 närmade sig landet Europa både politiskt och ideologiskt, bland annat med ambitionen att förhandla fram ett associeringsavtal med EU. Även om det är en rejäl överdrift att påstå att Armenien under denna tid hade en liberal inställning till hbtq-personer innebär kontakterna med EU att det åtminstone fördes en diskussion om diskriminering och jämställdhet.

Men 2013 förändrades det. I samband med att Armenien antog en jämställdhetslag bestämde sig storbryr Ryssland för att det fick vara nog med liberalisering av före detta Sovjetstater och närmanden västerut. Åtminstone var det så det gick till om man frågar Boris Navasardian, ordförande i Yerevan Press Club som består av politiskt oberoende journalister, utgivare och förläggare. Enligt honom började Ryssland att tillämpa »mjuk makt«. I detta fall handlar det främst om att smutskastat hbtq-personer och motarbeta hbtq-rättingheter eftersom de anses vara »europiska«.

– Det armeniska samhället förändrades och fler och fler ansträngningar gjordes för att förhindra hbtq-rättingheter. De påstod till exempel att en icke-diskrimineringslag är detsamma som att tillåta giftermål mellan homosexuella och i vissa fall till och med pedofili, säger han.

Med »de« menar Boris Navasardian inte den ryska staten i sig utan nationalistiska grupper som utger sig för att värna om »traditionella armeniska värderingar« och som han säger informellt finansieras av Ryssland.

– Idén om att använda mjuk makt utvecklades under den orangea revolutionen i Ukraina och har varit mycket framgångsrik. Väst hade kommit för nära Ryssland och man var inte redo att förlora makten, säger Boris Navasardian.

Rysslands påtryckningar fungerade och i slutet av 2013 avbröts förhandlingarna med EU och Armenien anslöt sig i stället till den ryskledda Euroasiatiska ekonomiska unionen.

Det kanske kan tyckas besynnerligt att Ryssland överhuvudtaget bryr sig om Armeniens tre miljoner lilla befolkning, men enligt Boris Navasardian har deras agerande en djupare politisk innebörd.

– Den här regionen är väldigt viktig för Ryssland. Vi är deras närmaste allierade i södra Kaukasus och viktig för deras ambitioner i Mellanöstern. De har flera militärbaser i landet, säger Boris Navasardian.

Arman Ghukasyan

Boris Navasardian

Mamikon Hovsepnyan

Anledningen till att Ryssland trots denna beroendesituation till Armenien kan utöva inflytande beror främst på Armeniens snart tre decennier långa konflikt med grannlandet Azerbajdzjan över regionen Nagorno-Karabach.

– Armenien är i en svår geopolitisk situation. De flesta armenier anser att det är bättre att fortsätta på den europeiska banan som vi var inne på under 2000-talet, men det viktigaste för nationen är säkerheten. Vi har skottlossningar vid gränsen varje dag och när Ryssland erbjuder ett samarbete är det lätt för dem att få sin vilja fram.

Arman Ghukasyan är ordförande för organisationen International Humanitarian Development som är en av de organisationer som anklagas för att ta emot finansiering från Ryssland för att bland annat piska upp hbtq-fientliga stämningar. Han förnekar konsekvent att organisationen får pengar från Ryssland eller för den delen från någon annan.

– Vår policy är baserad på önskan om och behov hos majoriteten i samhället. Vi är armenier och agerar för Armeniens bästa, inte i ett annat lands intresse, säger Arman Ghukasyan.

Dessutom tycker han att hbtq-aktivisterna överdriver allvaret i situationen.

– Armenien är ett extremt demokratiskt land och vi har inga problem med yttrandefrihet. Vi tycker att alla ska ha rätt att uttrycka sig. Det är bara propagandan som vi är emot.

Enligt Armand Ghukasyan är det ett stort problem att unga människor nås av »hbtq-propaganda«.

Han nämner den internationella dagen mot homo- och transfo bi den 17 maj då den brittiska och nordirländska ambassaden hissade prideflaggan som ett exempel.

– Varför ska våra barn behöva vara medvetna om sexuella preferenser? De kanske tror att det handlar om en ny trend som de vill utforska.

Han lutar sig tillbaka i stolen på den varma uteserveringen i centrala Jerevan. Enligt honom är det uppenbart att det är »hbtq-propaganda« som har gjort att människor i väst inte längre vill gifta sig och skaffa barn, vilket har lett till en nedåtgående demografisk spiral.

– Visst, västländer har också bra saker, men vi vill kunna välja vilka delar som är användbara för oss i det armeniska samhället.

Boris Navasardian ger inte mycket för Arman Ghukasyan nekanden kring såväl finansiering som hets mot hbtq-personer.

– Vi vet att denna organisation är mycket bättre finansierad än vad den var förut. Men de kommer alltid att ljuga och säga att de gör det gratis för det armeniska samhället, säger Boris Navasardian.

Han får medhåll av Martin Ångeby, ordförande i Swedish International Liberal Centre (SILC), en biståndsstiftelse som arbetar för demokrati och mänskliga rättigheter. Enligt honom finns det en uppsjö av organisationer som delar Kremls världsbild och vars finansiering antingen kommer från bulvaner, mellanhänder eller affärspartners.

– Kreml-associerade intressen driver opinion i hela det östliga partnerskapet, inklusive Armenien. Bland annat genom media, genom direktstöd till politiker och partier och genom kampanjbidrag till organisationer, säger Martin Ångeby och fortsätter:

– Man skapar en mycket medveten association mellan hbtq-frågor och västerlandet och implicit innebär den att den som är för Ryssland är »sund och hetero« och den som är emot är »vek eller böj«.

.....
Izabella Rosengren är frilansjournalist.

»Enligt Arman Ghukasyan är det uppenbart att det är »hbtq-propaganda« som har gjort att människor i väst inte längre vill gifta sig och skaffa barn.«

Armenien

- ✦ När den internationella paraplyorganisationen för hbtq-organisationer ILGA Europe nyligen rankade de mest hbtq-fientliga länderna i Europa på tredje plats efter Ryssland och Azerbajdzjan.
- ✦ På Reportrar utan gränser lista över yttrandefrihet i världen hamnar Armenien på plats 79 av 180 länder. Ryssland återfinns på nummer 148.

Armenien. Förföljelser och diskriminering av hbtq-personer blivit en strategi för de som vill stoppa alla närmanden mot väst. Med stöd från Ryssland gör nationalisterna allt för att koppla homosexualitet till önskad västerländska värderingar.

TEXT & BILD **IZABELLA ROSENGREN**

HOMOFOBER I MAKTELITEN